

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

20:de årg. 1924.

N:r 2. Februari.

Pris 25 öre.

Prostitutionsproblemet och lösdrivarlagen.

Knappast något socialt problem är av så ömtålig och svårlöst beskaffenhet som prostitutionsproblemet. Fattigvårdslagstiftningen har i sitt förslag till lag om lösdrivares behandling även tagit upp juridiska bestämmelser angående prostitutionen och därmed sammanhängande företeelser. Men detta lagförslag verkar i högsta grad famlande och oklart. Några nya synpunkter och riktlinjer kommer inte lagförslaget med. Det bygger på den gamla slentrianmässiga uppfattning av sedlighetsproblemet, vilken legat till grund för den juridiska behandlingen av prostituerade under de senaste 40 åren. Och denna uppfattning giver ett sken av brottslighet åt hela den kategori av kvinnor, som fallit offer för prostitutionen. Ligger det inte något grundfalskt i detta? Vi måste ju erkänna, att prostitutionen är ett samhällsgift och en mörk fläck på vår civilisation. Men vem vågar därför kasta första stenen på den kvinna, som mot materiell ersättning låter sin kropp bli tillgänglig för *männen*, och vem kan ropa: "Hon är roten och upphovet till det onda, hos henne ensam ligger felet, hon måste i sedlighetens och samhällsmoralens namn interneras och straffas!"? Prostitutionen är ingen ny företeelse. Den är ungefär lika gammal som vår kultur. I det gamla Grekland ordnades den och övervakades av den borgerliga lagen såsom varande en nödvändig samsfundsinrättning. I medeltidens städer reglementerades den av den

kommunala förvaltningen, och även glädjehusen hade bland helgonen sina skyddspatroner. Den kyrkliga opinionen fördömde visserligen allt, som hörde till köttets frestelser, men å andra sidan kunde den tolerera och

prostitutionen, och mena, visst är den ett samhällsont men ett nödvändigt ont "till skydd för jungfrurs och fruars ära". Under århundraden ha alltså alla ärbara kvinnor bevarat sin heder på bekostnad av sina med-
systrars fysiska och andliga ruin. (Uppriktigt sagt, en väl dyrköpt sedlighet!) På den tiden, då den kyrkliga lagen varnade och bestraffade en hederlig kvinna, som födde ett oäkta barn till världen, blundade de offentliga myndigheterna i stort sett för städernas "fala kvinnor", som liksom utgjorde en klass för sig själva. De levde som grändernas ljusskygga råttor, dessa "fala kvinnor", och inte ens bödelsdrängarna voro så avskydda och föraktade som "detta samhällets avskum och drägg", av den allmänna meningen fördömda både i tiden och evigheten. Det gränslösa förakt och den avsky, varmed en s. k. sköka bemöttes, skar fullständigt av alla möjligheter till räddning för henne. Därför sjönk hon själv allt djupare och djupare och drog i sin bitterhet och sitt hat mot hela det borgerliga samhället gärna med sig andra på vägen utför. Även om dessa kvinnor stodo till

Paulus Moreelse: Vertunus och Pornona.

erkänna nödvändigheten av glädjehus, vilka, som det heter i en medeltida lagförordning, voro "ett nödvändigt skydd för jungfrurs och fruars ära". Det är ju precis samma uppfattning, som än i dag gör sig gällande hos stora flertalet samhällsmedlemmar. De bästa fäder och bröder rycka skeptiskt på axlarna, när det är fråga om att bedöma

största delen utanför den borgerliga lagens skydd, så kunde de dock nås av lagens straffande arm. Enligt missgärningsbalken i vår äldre lag kunde en lösaktig kvinna, som alltför öppet bedrev sitt yrke, häktas och straffas med fängelse på vatten och och bröd, med spö eller ris.

När reglementeringen uppkom, ansågs den ur hälsovårdssynpunkt

nödvändig. Genom att de kvinnor, som yrkesmässigt prostituerade sig, blevo inskrivna hos polismyndigheterna, kunde de bättre övervakas och voro tvungna att rätta sig efter vissa föreskrifter ifråga om läkarundersökning m. m. Och så länge en prostituerad följde de stadgade föreskrifterna, hade hon på sätt och vis juridisk rätt att bedriva sitt yrke, åsidosatte hon dem däremot, så kunde hon enligt lösdrivarelagen dömas till tvångsarbete. Reglementeringen innebar intet som helst moraliskt skydd eller någon hjälp att resa sig för den prostituerade kvinnan. Tvärtom, en kvinna, som var inskriven såsom prostituerad hos polisen, var inte minst i sina egna ögon så pass mindervärdig och sjunken, att hon sällan gjorde något försök att lämna sitt levnadssätt och försöka bli något så när samhällsnyttig igen. En prostituerad bemöttes ofta hårt och t. o. m. med råhet, vilket naturligtvis ökade hennes egen bitterhet och råhet. Reglementeringens värsta fel var dock, att den på sätt och vis legaliserade och ordnade prostitutionen som ett yrke, vilket visserligen var moraliskt förkastligt men ändå hade och måste ha sina utövare. Och en hel kategori av kvinnor dömdes såsom mindervärdig ur mänsklig synpunkt, under det att de män, som underhöllo dessa kvinnor och gynnade deras yrke, gingo fullständigt fria från såväl polisuppsikt som moralisk värdesättning.

Den lag, som i vårt land upphävede reglementeringen, nämligen lagen av 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, måste betecknas som ett stort steg framåt i den mänskliga rättvisans tecken. Ty enligt denna lag äro både män och kvinnor lika ansvariga för ett sådant brott som att medvetet utsätta en annan människa för risken att bli påförd venerisk sjukdom. Då denna lag upphävede prostitutionen såsom lagstadgat yrke, så gälla hädanefter lösdrivarelagens bestämmelser även de prostituerade och dessa kunna dömas till tvångsarbete.

Paragraf 1 i lagförslaget angående lösdrivares behandling stadgar, att den som stryker omkring sysslös och utan medel till sitt uppehälle skall, såvida inte omständigheterna ådagalägga, att han söker arbete, behandlas såsom lösdrivare. Även den som underlåter att efter förmåga ärligen försörja sig och förer ett levnadssätt, som innebär våda för ali-

män säkerhet, ordning eller sedlighet hemfaller under lösdrivarelagen. Enligt denna paragraf kunna även kvinnor, som skaffa sig sitt uppehälle genom att ta betalt för tillfälliga könsförbindelser dömas. Men det är inte för könsförbindelsernas skull de dömas och inte heller för att de ta betalt för dessa, utan för att de betala sin hyra, sin mat och sina kläder huvudsakligen för de medel, som de erhållit genom att sälja sin kropp. Håri ligger just det skeva i det nya lagförslaget. Det är endast en s. k. *helyrkesprostituerad*, som enligt lösdrivarelagen kan dömas till tvångsarbete och interneras. Om en kvinna har ett yrke eller kanske endast ett skenyrke, som lämnar henne någon inkomst, vars storlek ingen kan kontrollera, är hon för yrkets skull skyddad mot lösdrivarelagen, ehuru hon kanske lika flitigt prostituerar sig, som den helyrkesprostituerade. En prostituerad kan kringgå lagen genom att etablera en liten affär e. d. som en slags "hederlig" skylt, fastän hon i själva verket skaffar sig sitt uppehälle genom betalda tillfälliga könsförbindelser. En kvinna, som visserligen uraktlåter att hederligen försörja sig, men som äger ett ärligt förvärvat kapital eller en livränta, t. ex. ett arv efter fader eller make, hemfaller inte åt lösdrivarelagen, därför att hon tar betalt för sin gunst i form av dyrbara gåvor eller pengar, eller därför att hon inlåter sig på en massa tillfälliga förbindelser med män. Hennes kapital skyddar henne, även om hon uppträder på ett sätt, som sårar den allmänna anständighetskänslan. Konsekvensen av detta blir, att det är mot den *medellösa* och den *mest värnlösa* av de prostituerade kvinnorna, som lösdrivarelagens bestämmelser riktas. Skulle däremot alla, som "förete ett sådant levnadssätt, att därav uppstår våda för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet" bli föremål för rättsligt åtal, så bleve nog tyvärr alla samhällslager från dem, som hålla till på sjömanskaféer och i grändernas kyffan upp till guldkrogarnas stamgäster föremål för polisrazzior. Och män såväl som kvinnor måste ju nödvändigt träffas av ett sådant åtal, såvida båda parterna skola känna samma ansvar för den allmänna ordningen och sedligheten.

Som en av prostitutionens orsaker framhålles, att kvinnoarbetets låga betalning nödga en hel del kvinnor

att skaffa sig biinkomster genom att mot ekonomisk ersättning knyta lösa förbindelser med män. En annan orsak av liknande art är, att prostitutionslivet lockar en hel del kvinnor, som genom att sälja sin kropp få medel, på vilka de tämligen bekymmersfritt kunna leva utan att behöva arbeta. Vackra kläder och nöjen är även ett lockbete, som kastar många kvinnor, vilken kanske lever under mycket torftiga förhållanden, i prostitutionens armar. Och vad som än är orsaken till att en kvinna förmår ägna sig åt ett sådant yrke som prostitutionen, så är det alltid betalningen, som hägrar för henne, då hon knyter en förbindelse med en henne obekant man, vilken hon personligen inte har något intresse för. Det mest förkastliga i hennes handlingssätt är naturligtvis, att hon tar betalt för sin gunst. Och detta gör henne även farlig för den allmänna moralen, ty på sin jakt efter den högst betalande kunden, blir hon dels direkt och dels indirekt genom ett utmanande uppträdande en förförerska. Kunde hon däremot inte få betalt för en tillfällig förbindelse, så faller det av sig självt, att hon inte kunde offra alla sina krafter, sin tid och sina möjligheter på sådana förbindelser. Även om hennes naturliga anlag tvingade henne att knyta förbindelser med män, så kunde hon ändå inte göra dessa förbindelser till sitt yrke, eftersom de inte gäve henne ekonomisk vinst. Och hon behövde inte jaga efter den högst betalande kunden eller därigenom bli vådlig för den allmänna moralen. *Den som betalar* har lika stor skuld i prostitutionen, som den som tar emot betalningen, och den enes handlingssätt är ur moralisk synpunkt lika förkastligt som den andres. Skall man döma lösa och tillfälliga könsförbindelser såsom ansvarlösa och omoraliska, så måste domen gå ut över båda parterna. Det är visserligen sant, att den prostituerade kvinnan sjunker djupare än den man, som köper hennes gunst, och att hennes moraliska medvetande avtrubbas mera än hans, men det är endast den naturliga följden av att hon bedriver sina excesser yrkesmässigt och ständigt lever i en miljö, där luften är liksom förgiftad av förvridna moraliska och mänskliga begrepp. Prostitutionen torde upphöra av sig självt den dag, då kvinnorna inte längre kan sälja sin kropp som en vanlig handelsvara. Ty enligt den

naturliga lag, som reglerar det ekonomiska livet, så upphör varan att finnas, när efterfrågan på varan upphör. I grund och botten är dock prostitutionen ett ekonomiskt problem, avhängigt av ekonomiska faktorer.

En internering enligt lösdrivarelagen kunde kanske bli till hjälp för en prostituerad kvinna om hon vill komma ifrån sina levnadsvanor och börja ett nytt liv. Men då får inte denna internering ha karaktären av fängelsestraff, som brännmärker henne och försvårar hennes möjligheter att ta sig fram i livet genom hederligt arbete. För att i någon mån kunna ta hand om och i fostrande syfte hjälpa unga prostituerade kvinnor, som dömas till tvångsarbete, har man i närheten av Landskrona genom enskild donation inrättat en anstalt, där kvinnor, vilka sändas till Landskrona-fängelset, kunna få helt eller delvis avtjäna strafftiden. Denna anstalt som bär namnet Hildero, har mera karaktär av skolhem än av fängelse. Naturligtvis kan Hildero endast, så långt det begränsade utrymmet räcker, ta emot skyddslingar. Och de kvinnor, som sändas till denna anstalt, utgallras av fängelset i Landskrona. Hildero är egentligen en större bondgård, där en slags lanthushållsskola anordnats för de dömda. Dessa ha frihet att gå ut och in, som de vilja, inom anstaltens område. Naturligtvis är det först och främst de unga, vilka man hoppas kunna påverka till det bättre, som komma i åtnjutande av vistelse på Hildero. Skulle man peka på de positiva resultaten av anstaltens verksamhet, så skulle de kanske synas mången hopplöst små, ty ett försvinnande litet fåtal av Hildero-skyddslingarna räddas undan prostitution och sedeslöshet. Men man måste ta i betraktande, att under de få månader, som skyddslingarna äro internerade på anstalten, så hinna de inte få någon grundligare yrkesutbildning eller bli fullständigt återställda från den sjukdom, som vanligen följer deras yrke. När de sedan träda ut i världen igen, så stå de ofta utan möjligheter att hederligt ta sig fram på egen hand. De måste söka upp gamla bekanta och råka åter i klorna på kopplerskor och soudenörer, som utveckla en enastående energi, när det gäller att kvarhålla sina offer i prostitutionen. Men därför att en anstalt som Hildero under nuvarande förhållanden inte kan rädda många av prostitutionens

Vi och vårt.

Under alla dessa generationer, då männen dominerat i det politiska livet, har resultatet varit en oerhörd motsättning mellan rika och fattiga, lyckliga och olyckliga, överanstängda och sysslolösa. Och man frågar sig nu: vad skall resultatet bli av kvinnornas inträde i det politiska livet? Man hoppas på en förändring till det bättre. Men skall kvinnorna kunna åstadkomma någon genomgripande förändring, måste de ändra hela sin natur. Det är därför, att männen varit "bara män", som förhållandena blivit sådana som de äro. Om kvinnorna fortsätta som de nu göra, komma de icke att kunna genomföra några revolutionerande förändringar.

En av civilisationens förbannelser har varit överbetonandet av könsskillnaden: mannen har varit stolt över sin manlighet och kvinnan över sin kvinnlighet. De ha båda sökt behärska varandra genom att använda

offer åt ett samhällsnyttigt liv, så vore det i högsta grad orättvist och kortsynt att döma den såsom onödig och utan existensberättigande. Vi få tvärtom hoppas, att Hildero är den första av de anstalter, som böra sättas i fängelsets ställe för interneringen av kvinnliga lösdrivare eller prostituerade. Ty skola dessa såsom samhällsvådliga interneras, så böra de väl snarast behandlas ungefär som alkoholister eller vanartiga barn. Och interneringsanstalten bör först och främst vara en skola eller ett skolhem, där de få yrkesutbildning och vederbörlig fostran i övrigt. Även medicinalstyrelsen har uttalat som sin åsikt, att det både ur praktisk och principiell synpunkt är olämpligt att inskrida straffrättsligt mot prostitutionen, såvida inte de prostituerade göra sig skyldiga till lösdriveri i egentlig mening, t. ex. vagabondering eller bettleri, då de naturligtvis skola behandlas såsom manliga lösdrivare.

Den kvinnliga opinionen får inte ansvarslost tuga ihjäl det dubbelproblem, som prostitutionen just nu utgör. Först och främst måste varje rättänkande människa reagera mot, att en hel kategori av kvinnor dömas och behandlas som brottslingar, därför att de äro *delaktiga* i prostitutionen. Hela samhället är ansvarigt för prostitutionen.

Astrid Forsberg.

de kroppsliga attraktioner, som naturen givit dem. Vi ha fört in i det mänskliga samhället djurvärldens instinkt att göra släktets fortplantning till enda mål för individuell tillvaro. Denna instinkt kommer — när den ej disciplineras av kunskap om själens högre mål — att som en tvångsföreställning inge människan den tanken, att könen måste behaga och fascinera varandra, att mannen måste ha sitt sätt att tänka och känna, kvinnan sitt. Och vardera könet anser naturligtvis sitt sätt vara motpartens överlägset.

Och det är ett egendomligt faktum, att ju bättre ekonomiskt organiserad en nation är — enligt nuvarande uppfattning om ekonomi — desto starkare är könsbetoningen med ty åtföljande onda. Ett sådant ont är till exempel *massproduktionen av lyxsaker*. I ett större affärshus i huvudstaden med en avdelning för band, salubjudes 500 olika slags band. Och de skulle naturligtvis inte tillverkas, om inte kvinnorna frågade efter dem. På ett annat ställe hade de 200 olika sorters cigarrer (före kriget). Och denna mångfald skulle naturligtvis inte heller tillverkas, om inte männen köpte dem. —

Varje ombyte, som en människa begär i fråga om lyx, tillspetsar kampen för tillvaron för miljoner andra människor sämre rustade att möta den. Säkerligen behöver inte kvinnan mer än ett dussin olika slags band att pryda sig med — om hon nu alls behöver några; och männen mer än tre eller fyra slags cigarrer — om de nu nödvändigt skola röka. Varje liten sak med vilken en människa utökar sina behov, gör livet hårdare för tusentals medmänniskor. (C. Jinarajadassa.) "Allt slags elöseri, ja, alla utgifter, som varken bringa nytta, komfort, skönhetsvärden eller verklig glädje, minska penningens köpkraft." (Nya Vægar.) "Varje sak har ytterst kostat en människas blod", i fabriken, i slummen, i gruvan. I den mån en artikel tar tid och kraft från jorden, från produktionen av nödvändighetsartiklar, blir den ett ont. Därför att maskiner tillverkar myriader ting, tro vi att för de få dussin ting, som äro nödvändiga för vårt liv, vi behöva en myriad att välja på. Vi protestera inte, ty vi ha aldrig tänkt på eller känt någonting för denna fråga.

Om kvinnorna med sin nya politiska makt skola kunna hjälpa

Moderskapsförsäkringen i Österrike.

För Morgonbris av parlamentsledamoten *Emmy Freundlich*, Wien.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Först med revolutionen ha vi i Österrike fått en utvidgning av moderskapsförsäkringen. Allmän sjukförsäkring är utsträckt till alla kvinnor, som äro yrkesarbeterskor, även hemarbeterskor, hjälpkvinnor i husen och lantarbeterskor. Kvinnorna kunna få vila sig från arbete fyra veckor före förlossningen och erhålla under denna tid fullt sjukunderstöd och samma förmåner gälla sex veckor efter förlossningen. De få alltså sammanlagt tio veckors vila under barnsängstiden. Sjukunderstödet, som beräknas efter arbeterskans lön, kan i genomsnitt gå upp till högst en svensk krona pr dag. (Obs! Denna summa är betydligt mera värd i Österrike än här!) Ampingar betalas inte till mödrarna av alla sjukkassor, då vi tyvärr ännu inte ha någon enhetlig sjukasseförvaltning. Det finns endast särskilda rörelse- och distriktskassor i Österrike, och då kan varje kassa för sig besluta, om man skall utbetala ampingar, uppgående till hälften av sjukasseunderstödet, eller ej.

Sjukkassor, som förvaltas av arbetarna själva, betala mestadels ampingar, så största delen av arbetarkvinnorna erhålla i själva verket sådana. Från moderskapsförsäkring äro dock ännu de kvinnor, som äro endast hustrur och inte ha någon förtjänst eller något yrke, uteslutna. Men arbetarhustrur, som

mänskligheten bättre än männen gjort, måste de göra ett offer: de måste ta ståndpunkt till det lidande, som modet åstadkommer. Först när kvinnan sett ett högre mål än det kvinnorna i allmänhet se, först då kunna vi vänta reformer. Om kvinnlighet endast betyder att vara tillräckligt kvinnlig för att besegra mannens manlighet, ju förr den försvinner, dess bättre. Om vi kunde förvisa modekrönikor från våra tidningar och tidskrifter, kanske kvinnan lättare skulle finna en mera förändligad kvinnlighet. Och bitterheten i kampen för tillvaron skulle lindras för miljoner. Männen behöva göra liknande offer. Men de ha hittills inte gjort det. Vi ha nu ett tillfälle att lära männen. Skola vi taga det? D a f n e.

inte har något yrke, är ju lika mycket i behov av moderskapsförsäkring som arbeterskorna. Vi kunna därför i de sjukkassor, som arbetarna förvalta, införa en s. k. familjeförsäkring, i vilken familjemedlemmar mot särskild avgift kunna bli delaktiga. På detta sätt kunna även arbetarhustrur utan särskilt yrke få del av moderskapsförsäkringen. Denna fråga är också lagligen reglerad men endast på så sätt, att kassorna själva ha rättighet att bestämma om de vilja ha familjeförsäkring eller ej.

Vid sidan av den statliga försäkringen finns i Österrike, och även på åtskilliga platser i Tyskland kommunal moderskapshjälp. Fordringarna från kongressen i Köpenhamn på förlossningshem, barnkrubbor och barnträdgårdar kunna inte helt uppfyllas av staten, emedan man inte från en enda huvudcentral kan förvalta alla sociala inrättningar. Det är ju fördelaktigare om dessa inrättningar kunna kontrolleras just av de människor, som använda sig av dem, och därför böra de vara kommunens egendom. Vår största sjuk-kassa, den allmänna arbetarsjukkas-san i Wien, har upprättat två förlossningshem. Men dessa äro naturligtvis inte tillräckliga för en stad med 2 milj. invånare. Tyvärr kostar det många miljoner öst. kronen att nu upprätta flera sådana hem. De Wienkommuner, där socialdemokraterna äro i majoritet, ha tagit initiativ till införandet av en särskild skatt för sociala försäkringar. I ett land med dålig valuta kostar sociala inrättningar oerhörda summor, och man kan aldrig tänka sig att bestrida kostnaderna för sådana ur kommunens normala budget, utan dessa kostnader måste täckas med extra skatter. Varje österrikisk medborgare måste nu betala 4 proc. pr vecka av sin inkomst till kommunen för att täcka utgifter för försäkringar, fattigvård m. m. I kommunen Wiener-Neustadt har i en f. d. flygarkasern inrättats barnkrubba, kindergarten, barnhem för skolbarn och yrkesskola för barn, som slutat folkskolan. En annan kommun, som endast räknar 10,000 innevånare har upprättat ett vårdhem för sjuka och uttröttade mödrar, där sjuksköterskor hållas, och

där även barnsängskvinnor kunna finna tillflykt och vård.

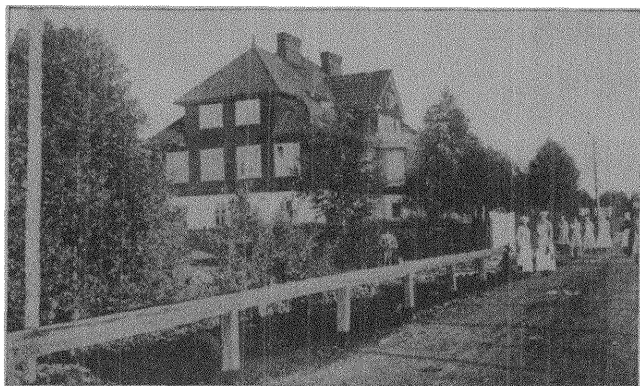
I Wien ha vi även lyckats få reformerna ända därhän, att barnavårdsmannen besöker varje nyfött barn under de första åtta dagarna efter födelsen. Barnavårdsmannen är pliktig att hos stadens "ungdomsråd" anmäla om barnet eller modern äro i behov av särskilt understöd. Alla mödrar, som ha spädbarn och sakna pengar att köpa mjölk för, få särskilda ransoner mjölk. Från och med att barnavårdsmannen besökt barnet, är det upptaget i kommunens vård och skydd. Liksom spädbarnen få sin mjölk, få skolbarnen sina läroböcker och skolmaterial. Ett stort antal kindergarten och feriehjem ha även inrättats av staden Wien och dess organisationer för ungdomsskydd. Varje sommar sändas 6—7,000 Wienerbarn till dessa sommarhem.

Vad vi nu sträva efter att få här i Österrike är en ur alla synpunkter god organiserad socialförsäkring för alla, och som skola underhållas av alla medborgare, stat och kommun. I denna försäkring måste även moderskapsförsäkring för alla kvinnor, som inte förfoga över en bestämd inkomst, ingå, så att varje mor kan unna sig 10 veckors vila under barnsängstiden och sedan tre månader framåt erhåller ampingar och bidrag till sitt underhåll. Innan vi erhålla denna försäkring, kunna vi inte säga oss äga fullständigt moderskapskydd.

Om vi här i Österrike inte kunna uppnå de reformer vi sträva efter, så beror det därpå, att vår förvaltning och våra ledare anse, att vi tills vidare måste försaka sociala reformer, då vår socialförsäkring redan står högre än i de flesta andra länder, och vår industri inte tål vidare krafturtappning, om den skall stå sig i den internationella konkurrensen. Därför skulle vi glädja oss åt att i andra länder se socialförsäkringen fullständigt genomförd, och blott därigenom kunna även vi bli mäktiga att nå målet och framtinga en fullständig skyddsförsäkring för mödrar och barn. Ty endast då har skyddet för det mänskliga livet nått den utveckling som är effektiv och nödvändig.

Upprättandet av förlossningshem.

Frågan om uppförandet av förlossningshem har åter blivit aktuell. Det är nu länge sedan Palmstierna och Steffen motionerade härom och riksdagen beslöt hemställa hos kungl. maj:t om utredning, vilken dock på medicinalstyrelsens begäran blivit uppskjuten, emedan arbetet därmed skulle under kristiden bliva allt för dyrbart. En del material har dock insamlats.

Det nya förlossningshemmet i Falun.

Dr G. Stéenhoff höll för Stockholms läns kvinnodistrikt i slutet av november ett föredrag i Huvudsta Folkets hus i denna fråga och taga vi oss friheten att därifrån anföra några siffror som belysa läget. Han anförde att av barnmorskor har uppgifter infordrats och berör denna statistik 14,000 fall bland mindre bemedlade (2,000 kr. högsta inkomst).

Av dessa hade

förlossningen i c:a 25 % av fallen ägt rum hos släktingar, husbönder, å fattiggårdar (4.9 %) o. s. v. Nära 900 kvinnor voro "inneboende", tre blevo förlösta — i uthus;

nödigt linne saknas i 38.3 % av tillfällena;

behövlig sängvila erhöles blott omkring $\frac{2}{3}$ av mödrarna, över 2,400 av dem måste stiga upp efter 4—6 dagar, c:a 500 efter 1—3 dagar, nära 20 % voro i sitt arbete före 7:e dagen efter förlossningen;

tillräcklig ro under barnsängen saknade omkring 50 % av mödrarna;

tillsyn under havandeskapet saknade 87.2 %;

avståndet till barnaföderskan från barnmorskans bostad var i c:a 15 % över 1 mil, i en del fall 4—5 mil och däröver (i ett 7.7 mil); vid nära

en fjärdedel av tillfällena måste barnmorskan gående begiva sig till förrättningen.

Härtill kommer alla dem till vilka ingen barnmorska kommit och som fått hjälpa sig själva eller fått hjälp av någon som varit till hands.

Nu möts dock från flera håll intresset för att verkligen åstadkomma något. Sålunda har Röda korset upptagit denna fråga i sitt socialhygieniska program, husmoderföreningar och soc.-dem. kvinnoklubbar mötas i arbetet härför. Det vore särskilt önskvärt att de senare mera intresserade sig att verka samt arbeta för att mödrahem, eller om vi skola kalla dem förlossningshem, bliva upprättade. Av den lilla statistik som här anförts se vi hur fruktansvärt dåligt ställt det är. Här är ändock icke medtaget alla operationsfall, som fått ske under de mest primitiva förhållanden och varvid såväl moderns som barnets liv stått på spel, vilket än mer belyser läget. Från vårt håll har glädjande nog länge varit ett varmt intresse för förbättrad förlossningsvård. På de frågor, som gällde att belysa förhållandena på detta område, som soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse på sin tid sände ut till klubbarna, besvarades mycket allmänt. Falu soc.-dem. kvinnoklubb nöjde sig inte härmed, utan grep sig an saken för ernående av ett praktiskt resultat. Och nu har där under hösten ett präktigt barnbördshus blivit invigt. Vi tillåta oss att ur Dala-Demokraten saxa redogörelsen över dess tillkomst.

Det på initiativ av Falu socialdemokratiska kvinnoklubb tillkomna barnbördshuset i Falun (uppslaget gavs inom nämnda klubb av fru

Törnqvist) står nu färdigt att invigas för sitt ändamål.

Att det berömvärda initiativet kunnat fullföljas så snabbt får tillskrivas — utom det duktiga arbete socialdemokratiska kvinnoklubben i intimt samarbete med Falu Husmodersförening och i synnerhet dessa föreningars utsedda kommitterade utfört — stadsläkaren dr E. G. Sjögren, utan vilkens intresserade och sakkunniga medverkan det givetvis varit synnerligen svårt att få frågan nöjaktigt löst.

Avsikten med barnbördshuset är att skaffa barnsängskvinnorna nödig vård och ro, och därmed skänka dem en större trygghetskänsla när den svåra stunden kommer. De hygieniska förhållandena komma ävenledes att bli betydligt bättre tillgodosedda än vad som är möjligt i hemmen.

Som bekant har Bergslaget välvilligt upplåtit sin f. d. husmodersskola för ändamålet och genom huvudsakligast på frivillighetens väg anskaffade medel ha erforderliga omändrings- och inredningsarbeten kunnat verkställas. Insamlingen har inbringat i kontanter 9,000 kr., en synnerligen vacker summa, varjämte en hel del gåvor in natura skänkts. Fabrikör Tidstrand i Sägmymra har t. ex. skänkt barnfiltar och därjämte tillhandahållit nödigt antal större filter av bästa kvalité till mycket billigt pris. Bergslaget har vidare sänkt hyran för barnbördshuset från förut begärda 5,000 kr. till 3,000 kr. Möbler och köksinventarier har man fått hyra av

(Forts. å sid. 10.)

Interiör från det nya förlossningshemmet i Falun.

Hilja Liinamaa-Pärssinen.

Hilja Pärssinen.

Hur är icke Hilja Pärssinens namn förknippat med den finska arbetarörelsens historia under de sista årtiondena. Som ung lärarinna slöt hon sig redan 1900 till arbetarna i deras frigörelsekamp. Det var hårda dagar även då i Finland. Den Bobrikoffska regimen var icke lätt att leva under, då man hade ett hjärta som längtade efter rättvisa åt de förtryckta.

Hon fick också utstå husundersökningar och andra svårigheter under denna tid. Efter revolutionen 1905 ljusnade det ju i Finland. Kvinnorna blevo röstberättigade och valbara och Hilja Pärssinen insattes i lantdagen av Viborgs län. Under 12 år arbetade hon oförtrutet där och som medlem av socialutskottet kom hon att bliva särskilt verksam för arbetarnas skyddslagstiftning.

Något år efter revolutionen, eller närmare 1907 startade det soc.-dem. kvinnoförbundet sin tidning och valdes Hilja Pärssinen till redaktör, vilken post hon beklädde ända tills den andra revolutionen 1918 splittrade arbetarörelsen och så väsentligt ändrade förhållandena i Finland.

Av de frågor och lagförslag som genom Hilja Pärssinens försorg och oförtrutna arbete blevo väckta i lantdagen vilja vi nämna frågan om samhällelig barnavård och barnuppföstran, moderskapsförsäkring, förbättrandet av barnmorskornas ställning, straffnedsättning för barnamöderskor, samhällelig försorg om blindas och döva. Detta arbete avbröts naturligtvis även av revolutionen 1918 och vi veta att Hilja Pärssinen med flera kamrater flydde till Ryssland då ingenting längre kunde göras mot vitfinnarnas övermakt. Det var hemskt att då falla i vitfinnarnas händer. Återvändo dock därifrån efter 1 1/2 års vistelse över

Ur serien "Vänskap".

Du slumrar, min vän; vindens vingar sakta beröra vårt fönster. På din vita panna kastar månen smekande sitt silver.

Du slumrar, min vän, ditt slutna ögonlock döljer i sin snäcka en glänsande pärla. Stilla vilar din bleka gestalt, den jag höljt i det värmande täcket.

Du slumrar, min vän; mitt hjärta viskar sin välsignelse över dig, du späda. — Månen vandrar, nattliga stjärnan tindrar. — Slumra stilla!

Den lilla värnlösa.

Ej log mot henne en faders öga, då hon till världen kom. Så visste budskapet förtälja: Nyss han kallnat på stridens fält — i spillror hemmets härd.

Men en moders ömma omsorger dag och natt får hon väl dock behålla? — Nej, hon blir förföljelsens offer, bortdriven, släpad i fångelse. Hjälplos lämnas den lilla i vaggan.

Borta är morfar, borta de andra av släktens främste, flyktingens väg är deras lott. Blott gamla mormor och tvenne barn de enda äro, som skonades undan stormens störtsjöar.

Men liksom gräset på den svedda marken åter spirar upp, så växer den lilla värnlösa med sina syskon. Hennes stjärneögon lysa klara och gyllene äro lockarnas glans.

estniska gränsen, men blev fångslad och sedan dömd, först till livstids fångelse, sedan till 12 års straffarbete för att efter 3 år och 3 månaders fångelse genom amnesti bliva fri.

Detta är så att säga den ena sidan av Hilja Pärssinens liv, vilket vi som hastigast skisserat. Den andra visar oss diktaren av "Guds nåde". Redan som 10-årig skrev och diktade hon. Gav då ut ett litet blad med egna dikter och bilder. Fadern, som var präst, men en hängiven naturforskare med skaldelypne, var hennes lärare. Hennes första diktsamling utkom 1900. Nu ägnar sig Hilja Pärssinen helt åt sitt författare- och skriftställareskap och är en flitig medarbetare i hela finska socialde-

Du frågar varför oskulden är så hatad, varför blomman ryckts från sina rötter. — Jag vet det ej! — Bakom de dunkla gallren sitter den unga modern allt än.

Hon minnes sina barn; de vackra dragen blekna, i ångest hennes hjärta slår. Ack, kunde du se modern i hennes håla huru helgonglorian belyser hennes anlottsdrag.

"Vems är den grymma förödelsens verk?" du frågar. "Tog bort fader och moder, skövlade boet, skotade i stormen de små fågelungarna och lämnade blott trädet, som skälver av ålder?"

— En annan gång skall jag svara. — Se, ljuvt är barnet, som en ung telning suger det till sig jordens must och bevaras på stormarnas väg, som skyddat av ett under.

Till höstens vind.

(På fångelsegården.)

Höstliga vind, bär mig bort härifrån, såsom du driver det lätta dunet eller den obundna pappersdraken. Se, tomt och öde ligger det skördade fältet, blott några torra strån för vinden skälva, och de röda tistlarna på åkerrennen förvissnat redan.

Höstliga vind, lyft mig bort härifrån, såsom du griper den grå röken, som stiger över de svarta taken. Ren stå rönnarna i sin röda fågring och björken och den gula lönnen till marken fälla sina blad.

Höstliga vind, för mig bort härifrån, såsom du driver strömolnen framför dig på himlavalvet. Även skogens fåglar hava flyktat, blott kråkan ensam flyger

mokratiska pressen. Vi återge här några dikter ur denna samling. Det har för oss varit omöjligt att få dem översatta i dess diktförm, men tro dock att läsaren skall i den tolkning, som här gives, få begrepp om deras värde.

Vad som ger Hilja Pärssinen än mer värde är hennes helgjutna personlighet. Trots allt hon under de senaste åren genomlidit äger hon en jämnvikt och ett sinneslugn, som är beundransvärt. Hennes enkla naturlighet och förakt för all pose är grundäktade. I galleriet av nutida nordiska socialistiska kvinnor vilja vi sätta henne bland de främsta.

S. V.

med tunga vingar. Tomma bon blev kvar i takband och dystra torn.

Höstliga vind, jag störtar i din famn och ilar fjärran. Kvar bli de vita murarna, den stumma borgen, från tornet blott den ormhövdade flöjeln med vidgat gap och spetsig tunga efter mig väser.

Höstliga vind, bär mig, bär mig fjärran!

De stora byggarna.

Du minnes pyramiderna vid moder Nilens strand, jättebyggnadsverken. Sago-bilder träda för din syn, palmoaser, rod-naden vid himlaranden.

Du ser de elända slavarna i deras släp, av piskan och skorpioner plågade. I gravkamrarnas dunkla skugga stenhuggar-nas prydliga ristningar du ser.

Det är de stora byggarnas verk; sitt eget ve odödligt i sten de höggo medan handen ristade och de själva sjönko bakom dödens land.

Ha de väl dött, de stora byggarna? — Nej, ständigt se vi bland oss händer flitigt sträva. Än lever det jätteverk som fordom skapats, hugget i sten — odödligt, heligt.

Än knakar det av kraft i arbetarehänder, ännu de forma sina pyramider, och hjärnorna utföra sitt skapande arbete. — Ännu är slavarnas liv fullt av ve.

Ur serien "Aforismer".

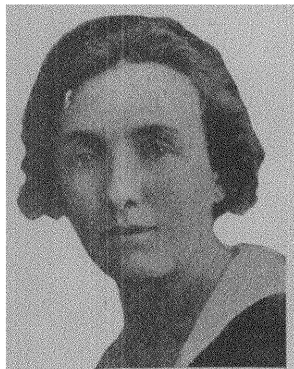
Ditt eget värde du säkert skattar ringa, då du till dess fylld strävar efter en prälande titel. "Geheimeråd", det doftar ju förnämt. Då "herr major" för örat ljuder, med adel det sig redan låter likna. Namnet ser man fint, ja visst! — apan ser man ej!

Ordet frihet bär du på dina läppar, i din barm bannbullar. Den fick pröva på den andre, som ej ville foga sig att upprepa din bekännelse. — Så korsfästes friheten redan i vaggan.

"Kvinnan kan icke höra en annan kvinna berömmas — även om hon står fjärran från henne genom rang, yrke eller avstånd — utan att finna något fel hos henne som återställer jämvikten, och utan att slunga ut någon spetsighet mot henne."

Gina Lombroso-Ferrero.

Något om de ungerska arbetarekvinnornas kamp.

Anna Kéthly.

Vid ett besök i Budapest råkade vi bland andra partivänner även fröken Anna Kéthly, socialdemokratisk riksdagsledamot och en av förgrundsfigurerna i arbetarekvinnornas organisation. Fröken Kéthly, som till yrket är kontorsanställd, kom just från Wien, där hon deltagit i den internationella fackliga kvinnokongressen.

Vi passade på att fråga den unga och behagliga damen om ett och annat rörande den socialdemokratiska kvinnorrörelsen i Ungern.

— Vi arbeta under mycket tryckta förhållanden, löd svaret. Myndigheterna medgiva oss icke någon rörelsefrihet. Vi ha organiserat en central kvinnokommitté, som leder arbetet för hela landet. Men den ledande kraften i denna kommitté, en mycket driftigt och duglig kvinna, har för sina åsikters skull berövats alla medborgerliga rättigheter. Hon får ej tala på mötena och ej uppträda offentligt i organisationsarbetet. Hon saknar dessutom rösträtt — av samma skäl. Och i ett liknande läge som denna kvinna befinna sig flera andra av våra bästa krafter. —

— Jag själv, fortsätter fröken Kéthly, är den enda som kan uppträda offentligt i agitationen för våra idéer. Ty mitt riksdagsmannas-kap skyddar mig.

— Nå, hur går edert arbete bland kvinnorna för övrigt? fråga vi vidare.

— På grund av de oerhört tryckta förhållandena på det sociala och ekonomiska området ha vi enormt svårt att arbeta. Arbetarekvinnorna äro så strängt upptagna av de svåra lekamliga bekymren, att de

endast i undantagsfall kunna höja sig till förståelse för vår kamp. Detta förstå vi så väl, och vi klandra dem ej för deras "ringa förståelse". Vi hoppas på bättre tider. —

— Vad inrikta ni först och främst edert arbete på?

— Vårt största intresse är upplysningsarbetet. Inom våra grupper försöka vi att skola och fostra oss. Under vintertiden anordna vi skolor och föreläsningkurser för de kvinnor ur våra led, som kunna komma ut på sådant. Då och då ha vi även ett offentligt möte, men dessa förekomma av nyss angivna skäl mera sparsamt.

— Er organisation?

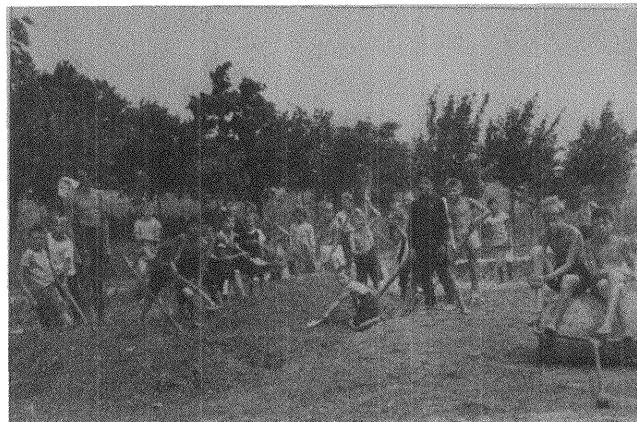
— Vi ha som sagt en centralkommitté i Budapest. Dessutom ha vi distrikts- och lokalkommittéer ute i landet. Något särskilt kvinnoförbund ha vi ej. Vi samla i våra grupper de i partiet och fackföreningsrörelsen organiserade kvinnorna. Än på länge kunna vi ej tänka på någon annan arbetsform. Men jag vill säga er, tillfogar fröken Kéthly med eftertryck, att vore vi fria, stode vi lika lyckligt som edra svenska kvinnor, då skulle vi ha en stor och stolt socialdemokratisk kvinnoorganisation här i landet.

Fröken Kéthly är det ungerska parlamentets enda kvinnliga ledamot. Som sådan är hon naturligtvis föremål för mycken uppmärksamhet från den politiskt intresserade allmänhetens sida. Vi voro näsvisa nog att fråga hur hon klarade sin för allmän observation så utsatta post. Denna frimodiga framstöt från vår sida ville fröken Kéthly parera med ett undvikande svar. Hon ville helst icke tala i eget mål. Men partisekreteraren Josef Büchler, som var närvarande vid sammanträdet, grep i stället in och gav oss de upplysningar, vi önskade.

— Vår kvinnliga partivän har utrett ett gott arbete i parlamentet, förklarar hr Büchler. Hennes tal ha blivit mycket uppmärksammas och högt värdesatta. När fröken Kéthly för en tid sedan talade i riksdagen med anledning av en explosion i en ammunitionfabrik, en olycka som kostade flera människors livet, skrev Ungerns mest ansedda publicist Eu-

Nyare sociala och pedagogiska strömningar.*

En uppfostran i frihet till självdisciplin och arbete.

Bilder från den österrikiska Kindefreunde-rörelsen där det undervisas efter Montessori-systemet.
Se art. i n:r 10 f. å.

Den italienska läkaren d:r Maria Montessori kom under sin verksamhet vid Roms barnklinik i beröring med psykiskt efterblivna barn. Hon ställdes därvid snart inför problemet: hur skall man kunna lättast och bäst bibringa dessa barn någon bildning och stärka deras försvagade sinnen utan att trötta ut dem? D:r Montessori började studera de metoder, som dittills använts vid undervisningen av småbarn i sinnesslöanstalterna, och lärde då känna den s. k. Bornevillska metoden, som går ut på att öva upp sinnesorganen. Barnen få lära sig känna igen och särskilja färger genom att iakttaga

* Sedan denna artikel skrevs har på förlaget Natur och Kultur utkommit en kort vägledning i Montessoris metod av Ingrid Prytz med förord av folkskoleinspektören d:r Karl Nordlund och en efterskrift av fröken Anna Pallin, varför vi till följd av det tränga utrymmet i denna art. borttagit detaljbeskrivningen och hänvisa intresserade till studium av boken.

gen Rákosi en mycket berömmade artikel över prestationen i sin tidning Budapesti Hirlap. Denna uppskattning i ett konservativt organ, framhöll hr Büchler, vittnar bäst om inläggets höga kvalitet. Ty i detta land berömmas minsann inte allt för ofta socialdemokratiska insatser från borgerligt håll. Tvärtom är regeln att vi hänas och klandras för allt vi göra, slutar det ungerska partiets sekreterare.

Och därmed är även vår lilla intervju för Morgonbris' räkning slutförd.

R. L.

olikfärgade garnmystan, bollar, tyglappar o. s. v., de få uppöva känsel-sinnet och även synsinnet bl. a. genom att vidröra olika jämna ytor samt genom att se, vidröra och lära sig känna igen olika former, såsom rund, avlång, fyrkantig och trekantig. Känsel- och synsinnet samt fingerfärdigheten övas genom att barnen få sysselsätta sig med att knäppa, knyta och remma. Övningar för att lära sig särskilja lukt- och smak-kvaliteter ingå också i denna metod. Med den Bornevillska metoden, vilken endast är avsedd för mindre begåvade och endast går ut på att uppöva sinnen, som utgångspunkt framkonstruerade Maria Montessori ett pedagogiskt system, som omfattar hela undervisningen och uppfostran för barn i åldern 4—10 år, och kan även användas över detta stadium.

Det som mest frapperar besökaren i en sådan skola är den arbetskoncentration som råder bland barnen. Varje barn är upptaget av sitt och får utlopp för sin verksamhetsdrift och fångas då så helt av sin självvalda arbetsuppgift, att det inte låter sig störa av något. Lärarinnan i Montessoriskolan är den passiva ledaren och den iakttagande psykologen, som får tillfälle

att studera varje barns individualitet och utvecklingsståndpunkt. Men hon får ej undervisa ingripa, förrän hennes hjälp är absolut nödvändig.

Som moraliska uppfostringsmedel äro både premier och kroppsstraff bannlysta i Montessori-metoden. Att barnen få fritt utlopp för sin verksamhetslust hindrar ofta både odygd och omotiverade vredesutbrott och ett barn, som lär känna vördnad in-

Interiör från en Montessori-skola.

för sysselsättningen stör inte gärna av okynne sin lekkamrat. Visar sig ett barn olydigt eller självsvåldigt i skolan, så får det själv på ett eller annat sätt bära följderna av sitt handlingssätt, vilket ofta är det mest uppfostrande straffet.

Arbetet i Montessori-skolorna avbrytes då och då av sång och lekar, och ett mål mat serveras vanligen i skolan. Barnen få då hjälpa till med

dukning, diskning och diverse andra små, praktiska göromål, som vanligen roa och intressera barn. I de flesta Montessoriskolor äro lantarbeten och sömnad även införda och trädgårdsgöromål äro lika viktiga som någon annan sysselsättning. I trädgården få barnen uppmärksamheten fäst på naturen och få ett nytt arbetsintresse, som åtminstone i sydligare länder kan räcka nästan hela året om.

De första Montessori-skolorna för normala barn inrättades i Roms arbetarebostäder. D:r Montessori fick i uppdrag av Roms bostadsföreningar att organisera en kindergartens verksamhet, som skulle ha till uppgift att ta hand om hyreskasernernas hundratala småttningar. Hon lät då i varje nyuppförd kasern inreda ett stort barnrum efter sin metod och där fingo mödrarna lämna in sina barn, när de på morgonen gingo till sitt arbete, och även de mödrar, som vistades hemma, fingo under dagens lopp skicka ned sina stojande småttningar till Montessori-hemmet. Där tog en lärarinna hand om dem, tvätade och snyggade upp dem, om så behövdes, och sysselsatte dem sedan hela dagen. De italienska arbetarehemmen utmärka sig inte just för renlighet och ordning, och arbetarehustrurna äro merendels slarviga och okunniga. Barnens uppfostran blir därefter. Det enhälliga omdömet om de barn, som fingo tillbringa dagen i Montessori-rummen, var dock både från utomstående och föräldrars sida, att barnen undergingo en underbar förvandling. De blevo ordentliga, lärde sig att tvätta och kamma både sig själva och sina småsyskon, voro villiga att hjälpa till och hövliga i tal och uppträdande.

En del privata Montessori-skolor bildades naturligtvis också snart nog över hela Italien, och nu ha många folkskolor i Rom sin Montessori-avdelning. För övrigt är systemet känt, använt och uppskattat över hela världen, mest dock i Amerika och England. I London finns det knappast någon folkskola, som inte har sin Montessori-avdelning för 4—6-åringar. Här i Sverige, där vi i allmänhet ställa oss mera skeptiska till allt nytt, ha vi endast två små privata Montessori-skolor, Anna Pallins och Conny William-Olssons skola och Anna Schuldheis' båda i Stockholm samt en avdelning vid Fröbelinstitutet i Norrköping.

Systemet har dock här i landet en varm förespråkare i fröken Anna

Arbetet för hemslöjdens befrämjande.

Vi veta att i de flesta län ligger detta inom hushållningssällskapen. I Stockholms län har det dock blivit skilt och ett särskilt organ bildats som arbetar här för. Det är Centralkommittén för hemslöjdens befrämjande i Stockholms län som är organet. Denna kommitté består av 10 personer, som utses för fyra år framåt. Kommittén har att av de medel,

som anslås av landstinget, söka att i största möjliga utsträckning verka så, att allmänheten blir intresserad för den gamla goda hemslöjden, vilken ger både praktiskt utbyte och förmåga till hemtrevnad, vilket under långliga tider de granna och opraktiska tapetserier eller maskintryckta och sydda arbetena undanskymt.

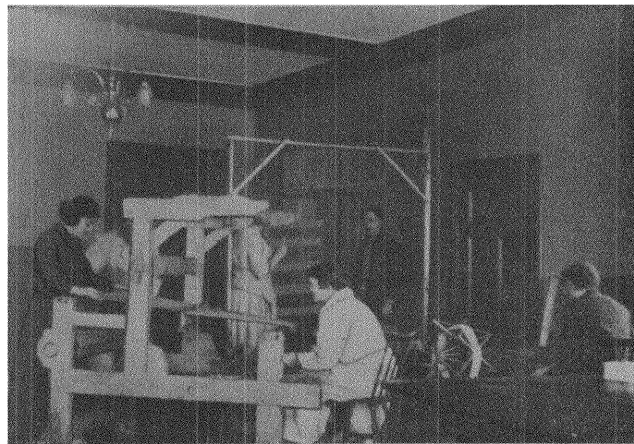
För att nå detta syfte anordnar kommittén kurser i såväl enklare linne- och klädningssömnad, som vävning och huslig ekonomi.

Härtill förfogar kommittén över fullt utbildade lärarinnor i de olika ämnena, som resa länet runt och meddela såväl teoretiskt som praktiskt sina kunskaper.

För sin verksamhet uppbär Centralkommittén, förutom anslag från landstinget, även bidrag av statsmedel, och har landstingets anslag de tre senaste åren utgått med 10,000 kronor vardera året, och statsanslagen ha under 10-årsperioden varit 1,000 kr. pr år. Centralkommitténs arbete sträcker sig till följande verksamhetsområden: Till församlingarna gives bidrag till ordnad slöjdundervisning i skolorna,

Pallin. Vi få hoppas, att det så småningom tränger in i våra Kindergartener och småskolor! Att försöka få våra barnkrubbor ombildade till Montessori-skolor vore en uppgift för våra socialdemokratiska kvinnor, som deltaga i det kommunala och sociala arbetet.

Astrid Forsberg.

Interiör från en vävnadskurs.

vilket man dock är betänkt på att draga in nu då denna undervisning är väl understödd av staten, och i stället inrikta sig på en eventuell slöjdavdelning för män. En kommitté är även tillsatt för att utreda vad som skulle vara mest lämpligt i denna riktning. Slöjdkurser för lärarinnor har varit anordnade till ett antal av 18 st., och för genomgående av kurs i manlig slöjd, vid Aug. Abrahams stiftelse på Nääs, ha under 10-årsperioden 1913—23 ett 70-tal stipendier utdelats.

Kurser i linne- och klädningssömnad, togo sin början 1913 och ha varit mycket efterfrågade och hållits på olika platser i länet. Särskilt omtyckta ha de varit i Södertälje, där fabriksarbeterskorna efter slutat 8-timmars förvärvsarbete, under god ledning fått ägna sig däråt. Varje kurs pågår i åtta veckor och kan uppdelas i för- och eftermiddagskurs, tre timmar vardera, med ett elevantal av femton i vardera kursen. Intresset för vävnadskurserna börjar bli allt större. Särskilt stort har intresset för dem varit i Västerhanninge och Sorunda, vilka kommuner ju sedan gammalt äro kända för sin goda hemslöjd.

Vid dessa kurser läras en mängd olika vävnader, ifrån det enklaste tuskaft till den mest förtjusande Leksandskus, varmed (enligt min åsikt) inget "handarbete" han mäta sig, vare sig i styrka eller skönhet.

Så är det ekonomiavdelningen, det så kallade ambulera skolköket, avsett för kommuner där ej obligatoriskt sådant finnes. Här

Interiör från en skolköskurs.

få de unga flickorna grundligt lära sig de allmänna reglerna för enklare matlagning, såväl teoretiskt som praktiskt, samt ordning och renlighet. Denna gren av Centralkommitténs verksamhet har en stor uppgift att fylla. Den pågår i 6 veckor med 6 timmars arbetsdag och elevantalet minst 8, högst 16.

Kursavgiften är 10 kr. pr deltagare, lika i alla kurser.

För att få en vävnadskurs eller annan kurs ordnad inom en församling behövs ej större apparat än att några i sin hemort verkligen intresserade vänder sig till Centralkom-

mittén med begäran att få sådan ordnad. Vi vilja omtala att Centralkommittén har sitt kontor i Hushållningssällskapetets lokaler, Mästersamuelsgatan 57, Stockholm.

Detta är en liten kort skissering av arbetet inom Stockholms län för hemslöjdens befrämjande och delgivande av kunskap i husligt arbete. Intresset har alltid varit mycket stort bland eleverna inom alla de olika kurserna och otroligt mycket ha de ansett sig fått lära. Det säges även att de 14- och 17-års flickor som genomgått dessa frivilliga skolköskurser varit över all förväntan intresserade och därför blivit riktigt duktiga i matlagning och andra hushållsgöromål, varför det yttrats, att det kanske vore lyckligare att ha denna undervisning frivillig. Det kanske vore lyckligt om i flera län denna verksamhet organiserades som i Stockholms län. Varför kan ej våra kvinnoklubbar intressera sig härför?

G. B—d.

(Forts. fr. sid. 5.)

husmodersskolan och hos Röda Korsets Faluavdelning har man kommit över sängar och sängutrustning på fördelaktiga avbetalningsvillkor.

Stadsfullmäktige ha som bekant beviljat ett anslag för första året på 5,000 kr. såsom bidrag till driftskostnaderna, vilket anslag gjort det möjligt för barnbördshuskommittén att fastställa mycket låga patientavgifter. För stadens invånare skall därför avgiften bli på allmän sal 2 kr. pr dag och på enskilt rum 8 kr. per dag. Barnbördshuset är beräknat för att taga emot 10 patienter per dag, men detta antal kan överskridas på grund av de goda utrymmena.

Patientrummen äro ljusa och tilltalande, försedda med ringledningar och andra praktiska anordningar. En ljus och lämplig operationssal har inretts och försetts med nödig utrustning i fråga om instrument o. d. Ett utmärkt badrum finnes på nedre botten och på övre våningen har ett soligt dagrum gjorts i ordning, med vacker utsikt över Tisken och staden. Allt är i övrigt välordnat och tilltalande.

Som ovanstående ger vid handen så har detta hem tillkommit genom enskildas initiativ kan man säga och har en förening bildats, som håller uppe företaget. Medlemskap i föreningen kan vinnas av envar intresserad person eller sammanslutning, som av styrelsen antages till medlem. Föreningens andelar lyda å 5 kr. Medlem är utan vidare skyldig underkasta sig en uttaxering, som av föreningssammanträdet beslutas till täckande av förlust å föreningens verksamhet, dock må sådan uttaxering icke för något år överskridas med en kr. pr andel.

Vi hoppas att de kommunala myndigheterna fullt förstå detta hems betydelse och icke helt överlåter åt denna förening att behöva stå den ekonomiska risken.

Ur tidningen Tidevarvet ha vi hämtat följande, som visar hur ett annat sådant hem kommit till:

Röda kors-kretsen på Lidingön hade även tagit upp tanken att ordna ett mindre förlossningshem. I våras hade man färdig en gedigen linneutstyrelse för ett dylikt hem, men lokala förhållanden hindrade fullföljandet och utrustningen lades

undan tillsvidare. Då öppnade Husmodersföreningarna sitt utomordentligt härligt belägna sjuk- och förlossningshem, Rönneberga, på Lidingön. Mellan Röda korset och Husmodersföreningarna etablerades genast ett, som man får hoppas, ömsesidigt givande samarbete, på så vis, att Röda korsets ifrågavarande linneutstyrelse överlämnas till Husmodersföreningarna mot det att Röda korset äger att disponera tvänne sängplatser å sjukhemmet.

Detta senare hem har en del kombinerade uppgifter. Utöver det, att det mottager barnafödelskor, vill det även vara en vårdanstalt dels för klena mödrar med späda barn och dels för sjukliga späda barn då mödrarna få medfölja och själva, om de så önska, vårda sina små under sakkunnig ledning. Dessutom har hemmet en betydelsefull uppgift att fylla gent emot de unga eleverna i Husmodersföreningarnas högre kurs i Barnvård, uppfostran och hemvård. Dessa få nämligen en del av sin utbildning därstädes.

Som vi se så är det krafter i rörelse, men ack, hur små i förhållande till behovet. Var denna fråga väl är lika brännande om inte ännu mera än i städerna så är det på landsbygden. Från herrgårdarna kan berättas om upprörande händelser vid förlossningar hos statarna och därmed jämställda. Det fordras därför absolut stats- och kommunalt ingripande för att få denna fråga rationellt löst. Härtill måste vi alla bidra. Vi få inte längre låta utredningsarbetet vila i avvaktan på "bättre tider".

S. V.

Motion om fullföljandet av Palmstiernas och Steffens motioner "ang. åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor och nyfödda barn har väckts i andra kammaren av Agda Östlund, med instämmanden av kammarens övriga kvinnliga ledamöter, och i första kammaren av Kerstin Hesselgren.

SPRID MORGONBRIS!

ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-DEM. KVINNORÖRELSEN!

Lill-Anna.

Huii, blåsten svepte kring husknutarna och det tjöt i skorstenen. Och snön föll och föll och blåsten hopade den i stora drivor på vägarna. Det var ett riktigt hundväder. Folk höll sig också inomhus så mycket som möjligt. Inte gick man ut för roskull inte. Ett sådant väder, utropade också lärarinnan, när hon öppnade dörren och följde de små flickorna ut på skolhusets trappa. Ja, hade jag anat att det skulle bli ett sådant väder, skulle ni då inte behöft stanna på slöjden i kväll. Men ni äro väl klädda, så ni inte frysa i alla fall? Men det värsta av allt, jag behövde följa er allesammans, så jag såg att ni kommo lyckligt och väl hem.

— Inte behöver fröken det inte, ropade de små flickorna i korus; fast nog skulle det vara skönt att ha någon stor med ändå. Men, sade en av de större flickorna, förresten äro vi ju i sällskap allesammans. Ja, inte Berta förstås, hon ska ju inte åt samma håll som vi, och så Anna, hon ska så mycket längre.

— Ja, hur ska jag bära mig åt med er bägge då, undrade lärarinnan, och såg litet rädlös ut igen. Men du Anna, kan inte du få stanna hos syster Stina i natt? Eller kanhända hon kan följa dig hem?

— Jo, då, sade Anna, och såg på lärarinnan med sina stora, blå ögon, och förresten kommer nog min pappa och möter mig.

— Ja, då behöver jag inte vara orolig för dig.

— Nej då, sade lill-Anna, och lät riktigt käck. Men tänk t. ex. om nu inte far var hemma, tänkte hon litet bekymrad, och mor var ensam med mormor, då kunde inte hon komma och möta mig, för hon kan ju inte gå ifrån stackars gamla, sjuka mormor. Det kändes allt litet kusligt, men inte ville hon visa sig rädd inte.

— Ja, då följer jag Berta då, så hon slipper gå ensam över hela den där ödsliga mon, återtog lärarinnan, och ni äro inte alls rädda, utan ni tror att ni både törs och orkar?

— Ja, då, ropade flickorna riktigt glatt, det ska nog gå bra.

Så länge allesammans voro i säll-

skap gick det ju också riktigt bra, det var förresten riktigt roligt att få pulsa i snön där den på sina ställen räckte ända till knäna. Men så en efter en och på några ställen ett par stycken lämnades av och så voro de hemma. Till slut var lill-Anna ensam. Nu stannade hon utanför syster Stinas grind. Ja, det vore nog skönt att slippa gå längre i snön i kväll, men kom man bara in så fick man nog inte gå, och det var allt skönast att få komma hem till mor och få krypa ner i sin egen lilla säng.

Jag går allt jag, far kommer nog och möter mig. Med en liten suck tittade Anna än en gång på det upplysta fönstret. Nej, det var nog bäst att skynda sig i alla fall, fast det nog skulle varit skönt att stanna, men det är inte hos mor det här inte.

Men nu undvek lill-Anna de största drivorna, man blev så trött, och det var inte något roligt att kliva i snön mer än man var tvungen, när inte kamraterna voro med. Och nu började skogen. På dagen då tyckte lill-Anna om skogen, då var den vacker och då var det så mycket roligt och intressant att titta på. Då kunde man gå och tala med alla buskar och träd, och så alla de små fåglarna, det var idel bekanta och goda vänner allesammans. Men när det var mörkt, var det aldrig roligt att gå ensam, och alls inte nu, när det blåste så det knakade i trädstammarna.

Det kröp efter ryggen, lill-Anna var tvungen att vända sig om och titta, var det inte något som kom smygande efter? Alla gamla sagor om tomtar och jättar och troll och häxor och allt möjligt sådant kom lill-Anna ihåg när hon nu pulsade på i snön. Och att inte far kom och mötte! Svetten lackade och tårarna tillrade utför kinderna, och det lilla hjärtat bultade dunk, dunk. Det bultade så fort och så hårt av både ansträngning och rädsla. Om jag bara vore halvvägs, så är det bättre väg sedan och inte så många backar, och så är jag närmare hemma, och då går det så mycket lättare, tänkte lill-Anna. Blåsten ven och snön yr-

de, det prasslade och knakade och stönade i träden. Hu, det var så många konstiga ljud!

Gud, som haver barnen kär, se till mig, som liten är, bad lill-Anna med knäppta händer, allt under det hon gick. Det lättade alltid något, tyckte hon. Men nu tvärstannade hon. Vad var det, som rörde sig därborta på vägen? Något stort, svart, det kom närmare och närmare. Tänk, om det var far, men tänk, om det var något farligt, då! Skulle hon gömma sig bakom en buske?

Jag ber Gud, som haver, en gång till, och så går jag får jag väl se om det inte går bra, tänkte hon, och bet ihop tänderna och gnodde på. När hon bad Gud som haver, så rädde nog intet trolltyg på henne i alla fall.

— Är det lill-Anna? ropade den som kom, och lill-Anna flög emot honom. Är det du far, ändå? Jag var inte säker, så jag ville inte ropa. Rösten darrade nog en liten smula ännu, men nu var rädslan borta, nu var far med, så nu var det inte farligt längre. Han var så stor och stark, man kände sig så trygg när man fick lägga sin hand i hans stora, starka.

— Du har väl inte varit rädd lill-Anna?

— Nej då, sade lill-Anna så stadigt hon kunde.

Hon skulle skämts alldeles rysligt om någon kommit och sagt att hon var mörkrädd. Det kom aldrig på fråga, att någon skulle få veta det inte. Och nu gick det så lätt och så bra för nu var far med, nu kunde man titta på alla konstiga figurer efter vägen, och det var ju bara buskar eller stenar och stubbar. Lill-Anna tyckte nästan det var för lustigt att gå och vara rädd för buskarna efter vägen, dem som hon kände så väl igen varenda en. Hon hade nästan lust att skratta åt sig själv. Men så tänkte hon, att nästa gång hon skulle gå ensam var hon lika rädd igen, så det var nog inte värt att skratta nu inte, fast far kom och mötte.

Ja, så var man då hemma. Mor pysslade om sin lill-Anna, gav henne varm mjölk att dricka samt tog av henne de våta kläderna, och så fick hon krypa ner i sin lilla säng och sova. Och hon var så trött så trött.

— God natt, lill-Anna, sade mor,

Försäkra Ert liv i Folket

På barnavårdskonferens och i barnavårdsarbete.

(Forts. fr. föreg. n.r.)

Kursen hölls hela tiden i Strands eleganta festsal, men sista dagen samlades deltagarna i Stadshusets rådssal. Det gavs då tillfälle för kursdeltagarna att framlägga sina önskemål beträffande barnlagarna och många begagnade sig därav. Så uttalades önskvärdheten av, skyldighet för landsfiskal att snabbt ingripa i barnavårdsärenden, åtgärder för lättnader i efterhållandet av försumliga barnafäder, lättnad i möjligheten att frångå bråkig och försunlig moder förmynderskapet, skyldighet för föräldrar till utomäktenskapligt barn att anmäla vistelseort, m. m.

Konsulent Barkman, kursens hårt betungade och skicklige ledare, talade till sist något om möjligheterna att efterhålla å utrikes ort vistande barnafäder och kanslirådet von Koch slutade med ett anförande i vilket han gjorde jämförelser mellan de utomäktenskapliga födelserna i Amerika, England, Tyskland, Holland m. fl. stater i vilken statistik Sverige har den tvivelaktiga äran att vara främst vad antalet beträffar. Talaren ville ej gärna tro att vårt folk hade sämre moral än andra folk, men påpekade att de sedligt nedbrytande krafterna i vårt land voro både många och starka och finge opåttalt verka. De slippriga teaterstycken som gång efter annan framföras på våra scener, de talrika publikationer av ovanligt snuskigt innehåll som salubjudas öppet vid varje gat hörn, de tarvliga böcker som spridas till ungdomen och till och med prisbelönas av prisnämnd i vilken sitter medlemmar av Svenska akademien, allt detta bidrager till att avrubba sedlighetskravet. Knappast finns i något land i världen så godtrogna kvinnor och så lätta att locka som de svenska och därför står Sverige främst i världen med denna tråkiga statistik. Tal. uppmanade till sist nykterhets- och ungdomsföreningar att ta hand om ungdomens fostran till högre sedlig moral.

och stoppade om henne, i morgon behöver du inte stiga opp och gå till skolan, för då är det söndag, så då får du sova ut riktigt. Ja, god natt far och mor, det är allt ändå bäst hemma hos er, sade lill-Anna med en gäspning, och så somnade hon så tryggt och gott. Nu voro alla stygga jättar och troll och den mörka skogen glömda, nu var hon hemma

T—e.

Sist talade kyrkoherde Isberg i ett vackert format tal till kursdeltagarna.

Kursen var besökt av omkring tvåhundra deltagare, av vilka de flesta höllo ut från början till slut.

Då nu gång efter annan anmärkningar riktas mot barnavårdsmännen, särskilt från fattigvårdshåll, om efterlåtenhet mot barnafäderna och liknöjdhet att fastställa faderskapet, en uppfattning som också delas på högsta fattigvårdshåll och som lyste genom i ovanberörda sekreterare Hirschs fråga till häradsförvalding Edling, kanske det ej skadar att erinra om de tusen fordringar allmänheten har på barnavårdsmannen. Alla knota över att barnavårdsmannen ej kan taga ut bidrag där det ej finns något att taga, till och med fattigvården. Men när man lyckats få ut bidrag i 78 % av fallen och bara behöver anlita fattigvården i 22 % så har man väl i all rimlighets namn gjort vad göras kan. Ofta tvingas dessa sjuttioåtta procent ut genom mycken nöd. Kommer därtill att av de understödstagande en hel del äro ensamma mödrar, sådana som ej kunnat få sitt barns faderskap fastställt, förstår man något av uppfattningen att barnavårdsmannen ej gör sig någon brädska med att fastställa faderskapet. Omkring 90 % av fallen ordnas genom avtal eller dom. I de övriga 10 % befinna sig mödrar som förlora rätttegången mot utpekad barnafader, mödrar som brista å eden, mödrar som icke kunna uppgiva barnafadern eller äcke vilja uppgiva honom, mödrar som ha så liten kännedom om vem som är deras barns fader att de svara sin barnavårdsman på den frågan såsom en av mina första klienter: 'han var på en pansarbåt och hette Kalle', mödrar som haft förbindelse med män vilka inlett bekantskapen under falskt namn — de äro ej så få — mödrar som ha barn med gifta män och därför ej vilja uppgiva barnafadern och sist de som rymma och de brottsliga förbindelserna.

Moderns och barnafaderns mening om underhållsbidragets storlek växla åtskilligt. Det händer att barnafadern bjuder 10 kronor i månaden och modern begär 50 och då skall barnavårdsmannen jämka. Jag minns ett av mina egna fall då en myndig och mogen moder, som hade barnet utackorderat hos anhöriga, inte endast grät, utan stortjöt, emedan jag ej ville gå med på att avtalet fastställdes till 50 kronor i månaden med en, ännu vid barnets födelse ej nitton år fylld barnfader, som tillika varit arbetslös i månader och

i samma fall ringde en fattigvårdssyster upp mig och frågade vad jag hade gjort för att utkräva ersättning av denna barnafader. Barnavårdsmannen skall för övrigt göra allt, skaffa fosterhem, gå i god för betalningen, skaffa bostad, plats, kläder, kontanter, papper och handlingar, sitta i Stockholm och hålla reda på att en arbetslös målare i Enköping fått arbete i Visby, och då ögonblickligen begära införsel eller också 'sätta in honom på Dillströms' allt enligt mödrarnas, fattigvårdens, polisens och allmänhetens uppfattning förutom det att barnavårdsmannen naturligtvis skall vara ansvarig för barnets fysiska vård, det säger ju själva titeln!

Nu skall emellertid en barnavårdsman inte göra något av allt detta utan endast hjälpa modern och barnet, se till att faderskapet fastställs, om så ske kan, och så snart som möjligt anmäla detsamma för P. Å., ordna avtalsfrågan, förmedla betalningen, där parterna ej själva vilja klara upp sitt mellanhavande och efterhålla att betalningsskyldigheten fullgöres. Där ej så sker bör barnavårdsmannen söka att genom införsel och exekutiva åtgärder framtinga betalningen och vilka svårigheter barnavårdsmannen här träffar på vet endast — en barnavårdsman. När man vill nå en betalningsskolkare genom stadsfogden säger han att 'man skapar endast betalningsskolkare genom att klämma efter barnafäderna för hårt'. Söker man komma åt honom genom att begära fattigvård för barnet svarar fattigvården: 'vi äro intet indrivningsverk'. Söker man honom genom polisen för att få reda på den arbetsanställning han vägrar uppgiva för barnavårdsmannen svarar polisen lika trankilt: 'det kan barnavårdsmannen själv taga reda på' och ber man modern om hjälp med att spana upp och efterhålla, svarar hon: 'det är väl barnavårdsmannens skyldighet och inte min'. Det är också sex, och de bli nog 'sju svåra år' barnavårdsmännen arbetat under. Kristiden med sina snobbigt höga avtal är förbi, varken fosterhem eller mödrar vilja gärna gå med på sänkta avtal, hur nödvändigt det än är, barnafäderna vilja för kraftiga sänkningar och de nya avtalen under dessa kritiska, penningknappa tider äro lika svåra att ordna med fattiga arbetslösa barnafäder. Men ändå — en barnavårdsman har också sina glädjeämnen.

När jag skulle skriva denna artikel ringde min telefon och en manlig röst bad mig genast fara med honom ut för att välja ut en julkapp åt sin fru. Han hade nämligen funderat ut något riktigt stiligt till henne, en riktig, levande pojke och om jag hade en sådan att föreslå, omkring ett år, så var det bara att fara

Agitation.

Under detta år få vi lov att utföra ett intensivt agitationsarbete. Ingen av förbundets avdelningar får lägga sig till ro, utan genast, var och en på sin plats, börja tänka ut de bästa planer för detta arbete för våren och sommaren. Först måste avdelningarnas egna krafter friskas upp, så att det största möjliga antal kan delta i värvandet av nya medlemmar. Dessutom måste varje klubb söka sig något utanför gränsen av sitt eget verksamhetsområde och undersöka om inte möjligheter till intresse finnas i samhället intill för bildandet av socialdemokratisk kvinnoklubb. Delgiv förbundsstyrelsen edra planer och vad ni tror att densamma kan hjälpa till med. Olika agitationsplaner äro under utarbetande men kunna vi i detta nummer endast delgiva den som skall gå av stapeln i Halland.

Fru Agnes Söderqvist blir talarinnan och kommer hon att vara den

- 11 febr. i Brännö,
- 12 „ i Oskarström,
- 13 „ i Halmstad,
- 14 „ i Genevad,
- 15 „ i Laholm,
- 16 „ i Söndrum,
- 17 „ i Slöinge,
- 18 „ i Falkenberg,
- 19 „ i Varberg,
- 20 „ i Kungsbacka.

Vi hoppas att partivännerna göra allt för att få mötena vällyckade, så att vi få många arbetarekvinnor med oss som förut varit indifferent. Vi få komma ihåg att de politiska valen skola åter gå av stapeln i höst.

med det samma och hämta hem honom. Fullt så hastigt gick det ju inte, men julafton var lilla Sven tagen från ett fosterhem till ett gott hem, där man inte frågar efter betalningen och där man längtar efter att handlingarna skola bli i ordning så fort som möjligt för adoptionen, så att man kan känna att han är ens egen, riktigt ens egen. När en fattig mor blir befriad från sina bekymmer, ett litet barn får ett lugnt, stadigt hem och ett par barnlösa makar sin längtan efter ett barn tillfredsställd, då är också en barnavårdsman för en stund tillfredsställd och glömmor bort alla arbetets mödor och besvär.

Sigrid Lundin.

Snöflingornas dans.

*Så vita och lätta
som fladdrande vind
de virvla i luften,
kyssa barnets kind,
flinga, du lilla, din dräkt är så fin,
så underbart vit,
dansa hit, dansa dit,
du blev fångad i hast,
och du brast...*

*Virvla, ack virvla,
så glad och så fri,
dansa, blott dansa,
snart är det förbi,
snart solen förintar ditt väsen,
skydda din dräkt
mot stormarnas fläkt,
vitskimrande flinga, lilla,
dansa vackert stilla.*

*Dansa små tärnor,
i vinterdag klar,
fladdra och vimla
de korta där,
vita flinga, du dödskyssen får,
ditt öga det tåras,
du gråter — det våras,
din levnad var ljus,
upp i rymderns brus.*

Elin Pettersson.

Referenter!

För att alla klubbrev skola ha utsikt inflyta i Morgonbris, med sitt ytterst begränsade utrymme, måste de vara korta och koncentrerade. Inga onödiga utbroderingar och fraser. Intet uppräknande av en massa namn, t. ex. på styrelse- och revisorssuppleanter. Uppgiv endast ordf., korresp. sekr. och kommissionär. Intet angivande att klubben hållit så och så många ordinarie och extra möten etc. Dylikt kan ju ej intressera tidningens läsekrets i en annan landsända. Undvik alltså att upprepa om det rent tekniska arbetet, som är välbekant och tämligen lika överallt. Omnäm i stället det arbete klubben gjort i agitation-, instruktions-, uppfostrings- och bildningsavseende, i politiskt och kommunalt liv på orten, liksom goda uppslag och idéer för övrigt, som må ha framkommit i klubbarbetet, värda att offentliggöras.

50 år.

Alfhild Ekberg.

50 år fyller den 23 februari i år fru Alfhild Kristina Ekberg, Ulfåsa, Huvudsta. Fru Ekberg är en av de få kvinnor som verkligen omfattat arbetarörelsen och kvinnorörelsens framåtskridande med ett aldrig svikande intresse.

Från sin tidigaste ungdom har hon intresserat sig för allt vad som rör fackföreningsrörelsen och under de senaste 10—15 åren även varit mycket intresserad av kommunala spörsmål. Hennes arbetsförmåga har därför varit mycket anlitad inom den kommun, där hon sedan 20 år varit bosatt, nämligen Solna kommun.

För kvinnorörelsen har fru Ekberg varit synnerligen intresserad, och när en soc.-dem. kvinnoklubb bildades i Huvudsta 1907 var hon en av de första att med sin arbetsförmåga stödja denna klubb. Efter ett par år nedlade dock denna kvinnoklubb sitt arbete. Detta nedslog emellertid icke modet hos fru Ekberg, utan var hon redo att efter några år ställa sig i spetsen för en ny soc.-dem. kvinnoklubb. Denna gång lyckades arbetet bättre och är fru Ekberg nu ordförande inom den nuvarande Solna soc.-dem. kvinnoklubb.

Förutom ordförande i kvinnoklubben innehar fru Ekberg befattning som ledamot i kommunalfullmäktige, fattigvårdsstyrelsen och arbetslöshetskommittén i Solna.

För hennes outtröttliga arbete, sega energi samt goda kamratskap be vi härmed, hennes kamrater inom Solna soc.-dem. kvinnoklubb, få framföra våra hjärtligaste gratulationer på 50-årsdagen.

A. L.

Socialdemokratiska kvinnoklubbar ha bildats på följande platser: Krylbo, Finspong, Boxholm och Näs-sjö. Vi hälsa dem härmed välkomna och hoppas att de skola med liv och lust delta i vårt arbete.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

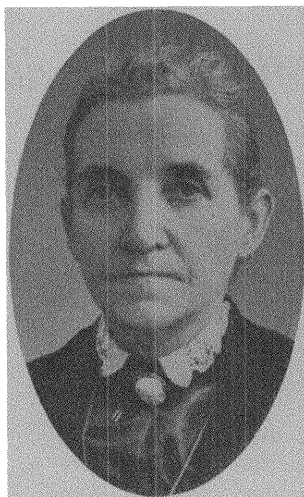
Från Katrineholm.

Katrineholms soc.-dem. kvinnoklubb hade söndagen den 28 okt. anordnat kamratmöte i samband med föredrag av fru Ruth Gustafson, Stockholm. Till kamratmötet hade Vingåkers, Baggetorps, Värmbols, Forssjö och Eriksbergs arbetarekommuners kvinnliga medlemmar inbjudits, men sorgligt nog hade få hörsammat inbjudan. Föredraget, vars ämne var "Samhällsansvar", åhördes med intresse. Talarinnan framhöll att först måste kvinnorna väckas till insikt om det ansvar som de ha för sina hem och barn. Sedan går det lättare att utvidga ansvarskänslan för samhället och framtiden. Vidare skildrades vad kvinnorörelsen vunnit under de få år den arbetat samt vad kvinnorna i närmaste tiden måste inrikta sitt arbete på. Till sist beklagade tal., att arbetarörelsens ledande män i allmänhet visade så liten förståelse för kvinnorörelsen. Efter föredraget diskuterades: "Självstudiers och bildningsarbetets betydelse för vårt arbete". Vidare förekom servering av kaffe, sång, musik, uppläsning m. m. Referenten.

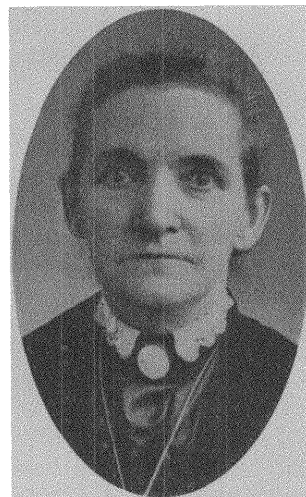
Från Mora.

Det är så sällan, vi få se någonting i "Morgonbris" från ovanstående ort om kvinnoklubbens arbete, att tidningens läsare kunna få den uppfattningen, att vi ständigt ligga på latbänken. Och nog äro vi slöa tidtals men arbetsamma också ibland. Jag tänkte nu, om redaktören giver utrymme därtill, lämna några upplysningar om vad klubben på senare tider sysslat med.

Under de svåra förhållanden, som varit rådande på senare tider, ha vi känt det som vår plikt att på något sätt hjälpa och stödja de sämst lottade inom det område vi verka. Detta har tillgått på så sätt, att vi dels köpt in tyger, varav vi sedan färfärdigat klädespersedlar, dels också genom insamling på frivillighetens väg skaffat oss möjligheter att i rätt stor utsträckning hjälpa fattiga och barnrika familjer i deras nöd. Vi ha därvid passat på och lämnat vår hjälp vid tiden för skolans början. Ty vi ha haft den erfarenheten, att just då barnen skola börja skolan är det mest kännbart för en familj med dålig inkomst. Då bör det om möjligt vara något bättre kläder än om barnen äro hemma. Då skall det vara skor och böckerna sluka ett ganska avsevärt belopp varje termin. Det var särskilt de fattigas barn vi ville hjälpa, och det lyckades oss också över förväntan bra. Under denna hjälpverksamhet blevo vi i tillfälle att se huru oändligt svårt det är för familjer med flera skolpliktiga barn, då skoltiden är inne och barnen

Carina Jönsson.

Elna Jönsson.

70 år

fyllde julafton fröknarna Carina och Elna Jönsson, Malmö sedan 1881 och väl insatta i föreningsarbete. Handsksömmerskor till yrket, voro de med om att organisera detta facks kvinnor och år 1900 voro de med om att bilda handsksömmerskornas fackförening, ett icke ringa arbete, då vi veta huru än i dag kvinnor äro svåra att organisera och enrollera uti fackföreningar. Samma år bildades även Malmö soc.-dem. kvinnoklubb och även då finna vi namnen Carina och Elna Jönsson, den förra som klubbens första kassör. Klubben hälsar därför på högtidsdagen sina båda veteraner.

Men det är inte blott inom socialdemokratien som systrarna Jönsson verkat och

varje dag komma hem med begäran om pengar till en ny bok exempelvis.

Vi kommo därför på den idén att hos skolrådet göra en framställning om fri skolmaterial för barnen. Skolrådet beslöt att anordna ett "föräldramöte" för att å detta dryfta saken, innan skolrådet fattade sitt beslut. Föräldramötet uttalade sig för, att alla läroböcker borde bli fria och bekostas av skolkassan, men all annan materiell skulle bekostas av föräldrarna. Om alltså inte "föräldramötet" gick med på vad vi begärt, nämligen fri skolmateriell i sin helhet, så gick det emellertid oss tillmötes en god bit på vägen, och vad som för oss var mest värdefullt var, att principen erkändes. Nu var det skolrådets tur att säga sin mening. Skolrådets majoritet var för att hos kyrkostämman framlägga ett förslag om avslag på allsammans, medan en minoritet av två personer, våra partikamrater,

utfört ett aktyningsfullt arbete. Även inom den frivilliga sjukvårdsrörelsen har dessa båda tvillingssystrar nedlagt ett långt och värdefullt sådant. Inom kvinnosjukvården "Hjälpssamhet" är Carina kassör sedan tvenne decennier och Elna sekreterare sedan flera år tillbaka; båda inneha ännu dessa förtroendeposter. Inom Freja 2 inneha de även förtroendeposter, Carina såsom ordförande och Elna som vice ordförande. Dessa förtroendeposter inneha de även sedan många år tillbaka.

Under de gångna årens lopp ha dessa båda systrar tagits i anspråk på skilda områden, såsom sjukbesökare, kommittéledamöter; och uti Skånes sjukvårds konvalescenthem inneha Carina Jönsson även uppdrag som fullmäktig. Det var därför även många, som på deras högtidsdag bringade dem sin hyllning och tack.

inom rådet, reserverade sig till förmån för var föräldramöte uttalat. Kyrkostämman, som hölls den 14 okt., var så talrikt besökt, att kommunalsalen blev för trång och kyrkan måste tagas i anspråk. En livlig diskussion uppstod, varvid de borgerliga, med de högre inkomstagarna i spetsen förde skolrådsmajoritetens talan, och som endast blev ett värnande om sina egna portmonnär. Vår sak försvarades käckt av våra manliga kamrater. Det blev votering, och vi förlorade, sorgligt nog. Men hade vi kvinnor mobiliserat upp talrikt, så skulle säkert utgången blivit en annan. Vad som var mest att beklaga, var, att kvinnoklubbens medlemmar så gott som alla uteblevo vid ett så viktigt tillfälle, och särskilt då frågan var av klubbens framburen. Detta får ej hända en annan gång, ty att detta spörsmål inom kort återkommer, därom kunna vi vara vissa. Jag har med vad jag citerat velat giva en kort resumé över vad vi inom den närmaste förflutna tiden varit sysselsatta med, och jag tror att vad vi gjort varit till hjälp åt någon fattig och behövande. Ack lärdomar ha vi även under vårt arbete fått inhämta; den största fingon vi den 14 okt., nämligen den lärdomen, att det inte duger att slöa till vid stora viktiga frågor avgörande. Ty full och hel rättvisa erhålles ej förrän vi med kraft och allvar deltaga i samhällsarbetet.

K. F:s MARGARIN

— I ALLA KONSUMTIONSFÖRENINGAR —

Från Furulund.

Årsberättelse för Furulunds soc.-dem. kvinnoklubb för tiden den 1 januari 1923 —1 januari 1924.

Klubben har under året hållit 11 ord. möten och 1 friluftsmöte samt har styrelsen varit samlad 10 gånger för överläggning om klubbens angelägenheter. Klubben bestod vid årets början av 36 godkända medlemmar och vid årets slut av 30. Klubben är ansluten till Kvinnoförbundet genom distriktet samt till Arbetarekommunen på platsen. Den har varit representerad vid en konferens i Malmö med 1 ombud och deltagit i ett kamratmöte i Eslöv. Klubben har anordnat ett instruktionsföredrag med fru Ida Rosenkvist från Hälsingborg som talare samt anordnat en biltur till Bjerred för samtliga medlemmar. Klubben har under året bildat en syförening, som har hållit en aftontur samt en auktion på arbeten som inbringat 774 kr. 80 öre som avsats till en fond att användas till elektrisk armatur vid ett blivande Folkets Hus. Den 6 november firade klubben sin årsfest med Bernhard Sjöbeck som talare över Fredrika Bremer.

Klubben är representerad i kommunalfullmäktige, skolrådet och pensionsnämnden samt har en representant i Kooperativa handelsföreningen och Andelsföreningen Folkets Hus.

Klubben har skänkt 50 kr. till två sjuka medlemmar som julgåva.

Av Morgonbris ha försålts under året 400 ex. samt har ett ex. köpts av klubben att skänkas till biblioteket på platsen.

Styrelsen.

Från Enköping.

Enköpings socialdemokratiska kvinnoklubb hade den 27 november 1923 anordnat ett möte och inbjudit Arbetarekommunen och Ungdomsklubben. Fru Hulda Flood, Uppsala, talade över ämnet: "Framgång förpliktar".

Fru Floods föredrag avtackades med kraftiga applåder, varefter det sedan följde sång, fiolmusik av en kommunmedlem samt servering av gott kaffe. Tre nya medlemmar erhöi klubben.

Även har klubben anordnat en julgransfest tillsammans med Arbetarekommunen och Ungdomsklubben tredjedag jul, som var talrikt besökt av både unga och gamla. Fem små vitklädda flickor sjöngo julsånger, varefter spelades ett teaterstycke av några medlemmar i Ungdomsklubben, allt väl utfört till festdeltagarnas stora glädje och belåtenhet. En tomte utdelade gotter till de talrikt samlade barnen, varefter de roade sig kring julgranen.

Festen fortsattes till midnatt, omväxlande med kaffe, dans och lekar.

Ett gott samarbete mellan de tre föreningarna har hittills varit rådande, vilket vi hoppas i framtiden skall bli det samma.

G. K.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam vare sig det gäller agitationen för klubben eller Morgonbris.

En högtidlig griftefärd.

Augusta Linnström.

Fru Augusta Linnströms begravning ägde rum i Lund söndagen den 25 nov. under högtidliga former och stor tillslutning. Deltagarna från arbetareorganisationerna samlades å Folkets Hus gård och tågade i procession under fjorton florbeklädda fanor till Norra gravkapellet, där ett stort antal deltagare från nykterhetsorganisationerna mötte med fyra fanor.

Jordfästningen förrättades av teol. dr L. Wollmer, vilken valt till text: "Vad hon kunde, det gjorde hon." I anslutning till denna text tolkade han varmt och förstående den dödas livsgärning och särskilt hennes mångåriga intresserade arbete för bättre sociala villkor för arbetareklassen. Den högtidliga akten avslöts med

sång av musikdirektör S. Holm, varefter den rikt bekransade kistan bars ut under orgelmusik.

Processionen ordnade sig därpå ånyo under fanorna och kistan fördes till kyrkogården. Prestaverande voro riksdagsman Chr. Jensen och föreståndaren N. Vikander.

Vid graven talade på arbetareorganisationernas vägnar riksdagsman Jensen, vilken erinrade om att fru Linnström redan i arbetareörelsens genombrottsår, då arbetet var tyngst och svårast, ställde sig i ledet, där hon alltsedan stått kvar och framgångsrikt verkat både inom den fackliga och politiska rörelsen. Efter riksdagsman Jensens tal sänktes arbetareorganisationernas fanor över graven.

Fröken Hanna Pettersson bringade den döda en sista hälsning från Lunds socialdemokratiska kvinnoklubb och fru Maja Björkman-Broberg talade å Skånes socialdemokratiska kvinnodistrikts vägnar.

Slutligen talade å nykterhetsorganisationernas vägnar föreståndaren N. Vikander, vilken tolkade nykterhetsfolkets saknad och tack till en kämpe, som i fyrtio år stått i nykterhetsrörelsens led. Han avslöt sitt tal med ett versifierat hell för system och stridskamraten och den rörelse hon hängivet tjänat, varpå nykterhetsorganisationernas fyra fanor sänktes över graven.

De anhörigas tack framfördes av den avlidnas äldste son.

Bland det stora antalet kransar märktes sådana från de olika organisationerna och styrelserna där hon verkat.

Kvinnoklubbarnas kurs i Fagersta.

Anordnad av soc.-dem. kvinnodistriktet och A. B. F.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Kl. 8 på söndagsmorgonen samlades styrelserna för de representerade klubbarna till sammanträde. Kl. 10 var salen åter full av folk och kand. Hugo började sina föreläsningar i social hygien.

Läkarevetenskapens förnämsta uppgift är att förebygga sjukdomar, ej att bota dem. Hygien är kampen mot sjukdomarna. Sjukdomarna äro av två slag, ärftliga och förvärvade. Kampen mot de ärftliga sjukdomarna är rasens hygien. Talaren uppehöll sig under första föreläsningen huvudsakligast vid åtgärder att förebygga sjukdomar och ingick därvid i synnerhet på kampen mot tuberkulosen. Vi

ärva ej tuberkulosen, men vi ärva tuberkulosbaciller och vårt enda vapen i kampen mot dessa är ett hygieniskt levnads-sätt. Våra sanatorier äro ingenting annat än skolor för att lära människorna leva hygieniskt. I kampen mot sjukdomarna är naturen själv vår bästa medhjälpare. Mer värd än all medicin är frisk luft, renlighet och ett arbete som sätter alla vår kropps krafter i verksamhet. Den ensidiga kroppsörelsen, som endast utvecklar en del av kroppens muskler, är en farlig fiende till hälsan och för ingen är en ändamålsenlig driven gymnastik så nödvändig som för kroppsarbetaren.

Talaren övergick därefter till näringen och framhöll nödvändigheten av att vår föda är ändamålsenligt sammansatt. Talaren fördömde kaffemisbruk, i synnerhet därför att kaffet åstadkommer en mättnadskänsla som gör att i synnerhet kvinnorna förlora aptiten och många gånger i hem, där ej mat fattas, endast av denna grund äro undernärda. Ett förhållande, som är så mycket allvarli-

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumentföreningen Stockholm

gare, som det kommer att återverka på barnen.

Efter en paus, under vilken Fagerstakamraterna bjödo på frukost och kaffe, ingick talaren på frågan om de ärftliga sjukdomarna och kampen mot dessa, rasens hygien.

Vad rashygien vill, det är ingenting mindre än en fullkomlig omvälvning på det sexuella området. Framför oss ligger två uppgifter. En negativ, den att förhindra att ärftligt belastade människor födas till världen, och en positiv, den att se till att så många goda i det ordets verkliga mening välborna människor som möjligt födas. Det måste bli slut på det förhållande nu, att en nyck eller en tillfällighet får avgöra om en ny människa skall sättas till världen. Innan vi tänka på att bilda hem och föda barn måste vi undersöka om vi ha rättighet till det. Det måste bli här som redan är genomfört i flera av Amerikas stater, att läkarintyget är viktigare än prästbetyget vid äktenskapets ingående. På oss vilar ansvaret ej blott för våra barn utan för kommande generationer i tredje och fjärde led.

Men det är ej nog att förhindra att undermåliga individer alstra barn. Helt kunna vi ej förhindra det på lagstiftningens väg och det personliga ansvaret hos dessa människor är oftast ej så stort att de frivilligt underordna sig. Det gäller sålunda också att skapa möjlighet för de goda och bättre människorna att bilda familj och alstra barn. Det måste bli så att antalet "välborna" barn ökas i stället, som nu sker, att de degenererades antal är i stigning. Vid såväl krig som emigration sker ett ur rasens synpunkt ogynnsamt urval, i det att det bästa av landets blod flyter ut. Ju flera av de friska, livsdugliga individerna som lämna landet, ju större bli möjligheterna för de kvarvarande undermåliga att alstra barn. I Europa uppgå de degenererade f. n. till 5 proc. av befolkningen och denna siffra är i stigande.

Från rasens hygien övergick talaren till vad han kallade själens hygien. Vad vi än kalla själen, om den är en funktion eller en ny sida av kroppens liv, det veta vi ändå om den att den för att kunna vara vid liv måste ha näring. Och att den liksom kroppen blir sjuk av ensidig föda. Liksom vi måste hålla vår kropp ren för att förbli sunda människor, så måste vi också hålla vår själ ren. Smuts det är allt som är på fel plats. Jordan är ej smuts då den ligger på åkern, men då den kommer på våra händer är den det. Så är det också ifråga om våra tankar och känslor. Våra själar måste ha sund och god föda för att kunna leva. Det är flera människor som svälta sina själar än som svälta sina kroppar och därför händer det så ofta att människorna äro andligen döda medan de ännu leva.

Studiekursen i Fagersta är nu ett minne bara, men minnet av ett par dagars allvarligt arbete, som gav mycket att tänka på och glädjas åt; inte minst över den goda samhörighetskänslan under kursdagarna.

Monika.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre per mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 2, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb. (soc.-dem.) håller ordinarie sammantäde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. S:t Eriksgatan 21. Korresp. sekr. fru Ellen Vidsjö. Karlskvistgatan 11, 1½ tr. Tel. K. 35 94.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva. Sekr. fru Gerda Lilje-roth, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Ludvika soc.-dem. kvinnoklubb håller sina möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 1/2 9 i Folkets Hus' B-sal.

Styrelsen.

Skivarps soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra söndagen i varje månad kl. 1.30 e. m. i Folkets Hus, Skivarps. Nya medlemmar vinna inträde.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 4:de onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.

Styrelsen.